

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

07.03.2013 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Капитал daily](#)

✓ С растеж наполовина

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2013/03/06/2016934_s_rastej_napolovina/

Двойно забавяне в темповете на възстановяване на българската икономика констатира Националният статистически институт за 2012 година. От данните за брутният вътрешен продукт се вижда, че растежът за цялата минала година е бил 0.8%, или двойно под реализираните 1.8% през 2011 г., а крайният резултат е почти четирикратно по-нисък от правителствената прогноза за растеж от 2.9%, с която бе изготвен бюджет 2012.

Друг негативен извод от данните е, че покачането на инвестициите през миналата година е недостатъчно и през тази може да е още по-слабо заради политическата нестабилност, последвала протестите и правителствената оставка. Такива притеснения изказаха в анкета на Капитал Daily мениджъри и икономисти.

Със задна дата

Този растеж се отчита отново след ревизиране в посока надолу на данните за предходни периоди. Парадокс има и в данните за четвъртото тримесечие, като НСИ сочи едновременно спад на потреблението, инвестициите и външната търговия, но при сезонното изглаждане общо за БВП се сочи нулево изменение.

"Мисля, че за да знаем наистина откъде тръгва икономиката и накъде върви, е необходимо да се проверят и данните на НСИ. При положение че всичко спада, да твърдим, че нещата са наред, е, меко казано, цинично и аз се съмнявам в тези данни", коментира макроикономистът Петър Чобанов. "Не мога да кажа, че са некоректни, но си позволявам да се усъмня. Ясно е обаче, че българската икономика върви уверено към рецесия и дори и да се правят опити за числови еквилибристики, това няма да я спаси", обясни той.

Последните данни на Националния статистически институт затвърдиха и още една неблагоприятна тенденция – България е на последно място по брутен вътрешен продукт на глава от населението – 5436 евро, а това е един от основните измерители за производителност и жизнен стандарт в отделните държави. За цялата 2012 година брутната добавена стойност (това е измерителят за реалното производство) се увеличава само с 0.3%.

Вносен спад

Основният фактор, забавил растежа, е кризата в еврозоната и нейното отражение върху българската икономика. За разлика от България икономиката на Европейския съюз се е свила с 0.3% през миналата година, а само на еврозоната с 0.6%.

Страната ни бе засегната от това по два начина – първият бе натиск над частния сектор да изплаща стари задължения, трупани преди кризата, което възпрепятстваше инвестициите, а вторият бе свитото търсене на европейските пазари, от което пострадаха експортно ориентирани индустриални компании.

При рецесия в Гърция, Румъния и Италия българските фирми можеха да разчитат единствено на растежа в Германия. Преориентирането на износа за държави в Азия – главно Турция, Русия и Китай, позволи загубата на пазари в Европа да се компенсира напълно. Въпреки това обаче приносът на износа към БВП пада с 2.1%, а на вноса с 0.5%.

От останалите компоненти на БВП най-голям принос имат инвестициите, които се увеличават с 1.5% и крайното потребление, което се е увеличило с 1.3%. Това означава, че фирмите са повишили вложенията си в основен капитал в по-голяма степен, отколкото се е увеличило крайното потребление, но и това е крайно недостатъчно според експертите. С първите данни за изпълнението на миналогодишния бюджет обаче се вижда, че правителствената политика също е допринесла за забавянето на икономиката.

Причината – не са реализирани 33% от планираните държавни инвестиции (5.2 милиарда лева). Усвояването на еврофондовете пък е било само на 60% от заложените 3.8 милиарда лева. Това означава, че заради липсата на капацитет в отделните министерства, които са отговорни за инвестиционните разходи и усвояването на европейските средства, държавата е спестила от разходи, които имат потенциал да създадат работни места и производителност в дългосрочен план.

Какво ще стане през тази година

За разлика от миналата година сега перспективите пред европейската икономика са по-обнадеждаващи и мнозинството икономисти предричат по-благоприятна външна среда за България. Основен риск е политическата нестабилност в Италия и ако не се сбъдне някой от негативните сценарии, може да се очаква натискът за изплащане на външни задължения, трупани преди кризата, да отслабне и приходите от продажби на вътрешния и международните пазари да се използват за инвестиции и потребление.

Възможно е обаче фирмите да изчакат изборните резултати и едва след това да формират инвестиционните си политики за годината според оценките за това в каква посока ще се движи България.

Анкета на Капитал Daily сред икономисти и мениджъри показва, че засега доминиращите очаквания са инвестиционната активност да не се свие, но привличането на новите инвестиции ще зависи от сформиранието на новото правителство

след изборите. Оценките обаче са, че с такива темпове икономическият растеж няма да достигне потенциала си. "Очакванията ми за инвестициите са по-скоро негативни заради политическите турбуленции. Миналата година имаше малък ръст, но сега най-вероятно ще спре заради временно изчакване. Причината е, че ако нямаш доверие в политическия процес, седиш и чакаш", обясни Георги Ганев, макроикономист от Центъра за либерални стратегии. Според него данните за инвестициите няма да са задоволителни през първата половина на годината, а освен това българската икономика няма да се възползва по оптимален начин и от възстановяването на европейските пазари. Изключение ще бъде първото тримесечие, при което индустриалното производство и износет ще отбележат по-сериозен растеж, но това ще е заради ниската база на същия период миналата година, когато страната беше скована от ледове и това попречи както на производството, така и на транспортните услуги.

Завоите в икономическата политика едва ли ще са остри, пък прогнозира Кристофор Павлов, главен икономист на Уникредит Булбанк. Според него дори и ако следващото правителство увеличи преразпределението на държавата, данъчната тежест ще остане сред най-ниските в целия Европейски съюз, а също така и заплатите, което ще продължи да привлича чуждестранни компании, но предимно в сектори с ниска добавена стойност.

"Голямата картина не се променя, тези процеси на глобализация са водили до протести и е интересно как обществото ни ще се справи с тях - дали решенията ще се намерят в популизма или в рамката на демократичния процес. Ако новото правителство води политика на премерени и разумно насочвани фискални разходи, може да ускори икономическия растеж. Увеличаването на дефицита и отношението му към БВП, което се очаква през тази година спрямо миналата, може да добави 1 процентен пункт към икономическия растеж", коментира Кристофор Павлов.

Мнения

Валери Симеонов, собственик на машиностроителна компания "Мадара"

Засега сме спрели плановете си за обновяване в производството

"Имахме плановете да инвестираме до края на годината, но при така създамата се обстановка трябваше да се съобразим накъде ще отиде пазара. Политическата криза не е пряката причина да се откажем, но тя се преплита с икономиката. Планирали сме да закупим нови машини, от които имаме нужда, и въпреки всичко смятаме пак да направим анализ дали това не може да се случи до края на годината."

Тодор Чаков, управител на печатница "Форт"

Не променяме плановете си за инвестиции

"Изобщо не ме интересуват политиките. Колкото по-малко се бъркат в икономиката, толкова по-добре. Даже се старая да не гледам телевизия, политиките правят точно обратното на това, което трябва. Нашата компания постоянно инвестира в образование, технологии и машини, както и в подобряване условията на труд, а засега промяна на поръчките им няма.

Петър Чобанов, макроикономист, Институт за ускорен икономически напредък

Инвестиционната активност ще напомня много за тази през изминалата година

Представа за инвестициите през тази година може да се добие от активността през миналата. Първото тримесечие започва с висок реален растеж 3.6%, което е и в резултат на ниската база, като постепенно растежът намалява през следващите две тримесечия. Така през четвъртото тримесечие базата също е много ниска, но инвестициите вече спадат на годишна база с 1%, което подсказва сериозни проблеми. Можем да очакваме тази тенденция да се затвърди през първите две тримесечия на 2013 г. и да наблюдаваме отново отрицателни изменения на инвестициите в реално изражение. Третото тримесечие има вероятност да е излъчено правителство с четиригодишен хоризонт на действие и при амбициозна програма за реформи и подобряване на бизнес средата можем да очакваме по-добри перспективи пред инвестициите. Все пак е нормално да има няколко месеца на изчакване да се види дали се започват реални действия. Ако това се случи, четвъртото тримесечие ще се наблюдава сериозен растеж на инвестициите, но като цяло за годината растежът, ако го има, ще е близо до нула.

✓ Производителността на труда е нараснала с 5.5%

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2013/03/06/2016928_proizvoditelnostta_na_truda_e_narasnala_s_55/

Производителността на труда се е повишила с 5.5% през последното тримесечие на миналата година спрямо същия период година по-рано, показват данните на Националния статистически институт (НСИ). Това е с 0.6 процентни пункта повече спрямо ръста на предходното тримесечие.

Слабият икономически растеж от 0.8% на годишна база за 2012 г., съчетан със спадаща заетост, означава, че бизнесът все пак произвежда малко повече с по-малко хора. Предпазливостта на фирмите за наемане на нови хора личи от един от най-следените показатели напоследък - заетостта, която макар и с по-бавен темп продължава да дълбае надолу и спадна с около 20 хил. души през последните три месеца на 2012 г. спрямо година по-рано.

Няма безплатен обяд

Темпът на растеж на производителността (БВП на един зает) средно за цялата 2012 г. е толкова, колкото и през 2011 г. - 5.4%. Тогава показателят достигна най-бързи темпове от 2001 г. Една от причините обаче бе, че по време на кризата повечето работодатели се насочиха към оптимизация и освобождаване на служители и ръстът на производителността беше предимно механичен. Фактът, че предприятията се научиха да произвеждат същия или дори по-висок обем стоки и услуги с по-малко хора обаче, се отрази в негативна посока на пазара на труда. Сега, въпреки че през миналата година работните места продължиха да намаляват, това се случваше по-бавно и дори повечето анализатори очакват ръст към края на 2013 г.

Според Георги Ганев, макроикономист от Центъра за либерални стратегии, е положително, че ние сме една от малкото икономики, които растат, въпреки че броят заети намалява. По думите му в момента стратегията на работодателите е да

разширяват производството, но без да наемат хора. Възможно обяснение е, че не очакват тази тенденция на ръст да се задържи и затова не наемат много хора.

Необходима е пренастройка

За ръст на производителността са необходими и повече стимули за създаване на физически капитал. За това са необходими структурни промени в две насоки. Докато образованието е натоварено със задачата да гради човешки капитал, бизнесът трябва да се погрижи да има с какво да работят тези хора.

"Възможностите за увеличаване на производителността чрез редуциране на персонал не са безкрайни. Този модел също си има предел. Затова основният канал за увеличаване на производителността са преките чуждестранни инвестиции - те са канал и на нови технологии, ноу-хау и управленски практики, а не само на капитали, затова тяхната динамика е определящ индикатор за развитие на производителността.

Разбира се, стига да не се насочват тези инвестиции в спекулативни сектори, но в момента на практика няма спекулативен компонент в преките чуждестранни инвестиции", коментира Кристофор Павлов, главен икономист на Уникредит Булбанк.

Добрата новина в случая е, че инвестициите са нараснали през 2012 г. за пръв път от 2009 г., по данни на националната статистика. Увеличението е анемично - едва с 0.8%, но въпреки това анализаторите смятат, че той може и да е положителен сигнал.

"По отношение на инвестициите не съм крайно негативно настроен, но поне вече не говорим за свиване, а за запазване на нивото. Има много да се навакса и могат много бързо да бъдат привлечени нови капитали, стига да се запази финансовата стабилност и да се подобри бизнес средата", коментира Георги Стоев от Industry Watch.

Ефектите по сектори

Според предварителните данни на НСИ за четвъртото тримесечие на 2012 г. равнището на производителността на труда е най-високо в сектора на услугите. Там всеки зает е добавил средно 6.6 хил. лв. брутна стойност (БДС) и средно 15.1 лв. за един отработен час. В индустриалния сектор всеки работещ е произвел средно 5.8 хил. лв., като за един отработен час се създават средно 13.7 лв. Най-ниска е производителността на труда в аграрния сектор - 1.5 хил. лв., или 3.9 лв. за един отработен час.

В сравнение с Европа

Производителността на труда в България все пак расте с по-бързи темпове спрямо тази в голяма част от страните в ЕС (виж графиката). Ръстът в Литва е около 5 пъти по-висок от този за България според данните на Евростат, докато в страните от еврозоната той е около два пъти по-нисък от българския. Все пак силният ръст на производителността е необходим, за да може страната да догонва европейските доходи.

В свой работен доклад от миналата година експертите от Международния валутен фонд са изчислили, че ако производителността ни расте с 4.25% годишно, ще достигнем нивата на доходи в най-бедния член на еврозоната – Португалия, в далечната 2040 г. Ако не се подобри ефективността на труда обаче, сме обречени на още по-бавно догонване. В интервю пред "Капитал" в началото на месеца икономистът Нуриел Рубини също напомни, че конвергенция на производителността е важна за България.

▼ Рецесията в еврозоната е започнала още в края на 2011 г.

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/2013/03/06/2016646_recesiata_v_evrozonata_e_zapochnala_oshte_v_kraia_na/

Спадащите бизнес инвестиции и ниските потребителски разходи дори по време на празничния сезон, както и намалелият износ са довели до свиване на икономиката на еврозоната през последните три месеца на годината, показват данните на Евросат. Актуализираната статистика потвърди предварителните резултати от средата на февруари, според които през четвъртото тримесечие брутният вътрешен продукт на валутния съюз се е свил с 0.6% на тримесечна база. Това потвърждава навлизането на еврозоната във втора рецесия след 2009 г. на фона на дълговата криза, която доведе до рекордна безработица и продължава да заплашва оцеляването на единната валута.

15 месеца рецесия

Според ревизираните данни икономиката на валутния съюз се е свила и през първите три месеца на миналата година, което означава, че регионът е в рецесия вече пет поредни тримесечия. Досега се считаше, че след свиването в края на 2011 г., в първите три месеца на миналата година икономиката на валутния съюз е постигнала нулев ръст благодарение на доброто представяне на Германия.

За целият Европейски съюз (ЕС) свиването на икономиката през последното тримесечие на 2012 г. е 0.5%. В сравнение със същия период на 2011 г., БВП на ЕС и еврозоната са намалели съответно с 0.6 и 0.9 процента. За цялата миналата година икономическият спад в еврозоната също е 0.6 на сто, а в ЕС – 0.3 процента. Това е значителен спад спрямо 2011 г., когато двата региона отчетоха икономически ръст от съответно 1.4 и 1.5%.

Държавите, постигнали икономически ръст през четвъртото тримесечие се изчерпват с прибалтийските републики Литва, Латвия и Естония (съответно 0.7, 1.3 и 0.9%), както и Полша, Румъния и Словакия с по 0.2 процента.

Първоначалната оценка на Евростат показваше ръст от 0.1% на българската икономика на тримесечна база, но според ревизираните данни страната е изпаднала в стагнация в последните три месеца на годината. Най-големите икономики в региона – Германия, Франция, Испания и Италия също са се свили, като само за германската се очаква да възстанови бързо растежа си.

Като цяло държавните разходи в региона не са допринесли за БВП през четвъртото тримесечие, което подчертава негативния ефект за икономиката от защитаваната от Берлин политика на икономии. Тя цели справяне с бюджетните дефицити и неуправляемо високите държавни дългове, но според много икономисти само задълбочава рецесията. Най-явното последствие е свиването на потребителските разходи и бизнес инвестициите, които са отнели по 0.2% от БВП за

тримесечието.

Скъпото евро спъва износа

Най-притеснителни обаче са данните за износа, който отчита най-резкия си спад от четири години и дава повод за притеснение, че силния курс на еврото намалява шансовете за възстановяване на икономиката. Данните идват ден преди месечното заседание на Европейската централна банка, на което се определя основния лихвен процент, и ще изправят президентът Й Марио Драги пред натиск за ново понижение.

Износът на държавите, използващи еврото е спаднал с 0.9% спрямо третото тримесечие, когато показва обнадеждаващ ръст от 1%. Това е най-силния тримесечен спад от началото на 2009 г., когато блока понасяше удара от глобалната финансова криза. Вносът също е спаднал с 0.9 на сто, което е най-силното понижение от края на 2011 г.

Някои европейски лидери, особено президентът на Франция Франсоа Оланд, все по-често изразяват опасения, че оскъпяването на единната валута става все по-вредно за износа в трети страни. Еврото е поскъпнало с над 5% спрямо долара от есента на 2012 г., когато Драги се зарече да направи всичко необходимо за оцеляването на еврозоната.

[Вестник Сега](#)

✓ България е седма в ЕС по ръст на икономиката

<http://www.segabg.com/article.php?id=639675>

На фона на протестите и политическата криза у нас вчера се появиха статистически данни, които сочат нелоши икономически резултати. Макар и със скромнен ръст, България се оказа сред икономическите отличници на ЕС според "класацията" на Евростат за ръста на брутния вътрешен продукт на 27-те държави членки през последната четвърт на 2012 г.

Българската икономика е пораснала само с половин процент спрямо същия период на предходната година, но това я поставя на седмо място в целия Европейски съюз, където повечето страни са в рецесия. Най-добре се развиват Латвия, Естония и Литва, които имат съответно 5.7, 3.4 и 3% ръст. Гърция, Португалия, Кипър, Италия и Унгария оформят групата на аутсайдерите, като в южната ни съседка БВП се е свил с цели 6% в сравнение с октомври-декември 2011 г.

Спрямо третото тримесечие на миналата година икономиката на България не е помръднала през последната четвърт, но и в тази класация е седма в ЕС - наред с Швеция, която също има нулев ръст. Само балтийската тройка, Полша, Румъния и Словакия са постигнали увеличение на БВП през четвъртото тримесечие спрямо третото.

Междувременно НСИ обяви вчера, че през 2012 г. българската икономика е пораснала с 0.8% спрямо предходната година. През 2012 г. сме произвели стоки и услуги за 77.583 млрд. лева. Преизчислено, това прави по 5436 евро на човек. Според данните на НСИ производителността се подобрява. По предварителни данни за четвъртото тримесечие на 2012 г. БВП на един зает се увеличава с 5.5% в сравнение с година по-рано.

Ръст на БВП през последното тримесечие на 2012 г. на годишна база

Латвия	5.7
Естония	3.4
Литва	3.0
Швеция	1.5
Словакия	1.2
Полша	1.1
България	0.5
Австрия	0.4
Германия	0.4
Великобритания	0.3
Румъния	0.1